

Afiliasyonun Tıpta Uzmanlık Öğrenci Eğitimine Etkisi

Effect of Affiliation an Resendnts Medical Education

Filiz Bilir

Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya

Yazışma Adresi / Correspondence:

Filiz Bilir

Sakarya Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve Doğum A.D., Sakarya

T: +90 505 703 68 01 E-mail: drfilizldz@hotmail.com

Öz

Bu derlemede ülkemizde afiliye tıp fakülteleri ve üniversitelere bağlı olan tıp fakültelerinin öğretim eleman sayıları, TUS başarı puanları ve asistan sayıları gibi özellikler araştırılmış, farklılıklar tartışılmaya çalışılmıştır.

Afiliye olmayan tıp fakültelerinde öğretim üyesi sayısı afiliasyon olan hastanelere göre fazla olmasına rağmen asistan başına düşen, öğrenci başına ve yatak başına düşen öğretim üyesi sayılarında daha iyi oranlar afiliye hastaneler lehine görülmektedir. Bu doğrudan veya dolaylı olarak tıp eğitimine ve uzmanlık eğitimine etki eden faktörlerden biridir.

Anahtar Kelimeler: afiliasyon, tıp eğitimi, asistan doktor

Abstract

In this review; we investigated characteristics of non-affiliated medical faculty and affiliated medical faculties like number of faculty members, TUS exam scores and number of resident.

There was more faculty members in non-affiliated medical faculties but number of faculty member per resident, number of faculty member per medical student and number of faculty member per patient bed are more in affiliated medical faculteis. This is directly or indirectly one of the factors affecting medical education and specialist training.

Keywords: affiliation, medical education, resident

Giriş

Afiliasyon birden çok bağımsız işletmenin öz varlıklarının tamamını göreceli olarak eşit koşulda birleştirmeleri ile yeni bir yapılanma ile tek bir bağımsız işletme olarak faaliyetlerini devam ettirmelerini sağlamaktadır. Sağlık alanında ise afiliasyon yıllardan beri farklı anlamlarda ve amaçlarda uygulanmaktadır.

Cumhuriyet Dönemimize ait tıp eğitimi ile ilgili hükümler Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanun 14 Nisan 1928 tarihinde yayınlanmıştır ve sonrasında birçok kez değişikliğe uğrayarak günümüze kadar gelmiştir. Ülkemizde tıp eğitimi üniversiteler ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı eğitim ve araştırma hastanelerinde verilmektedir.

2000'li yıllara kadar ülkemizde tıp eğitimi veren yerlerin, altyapısının ve imkanlarının yetersizliği gibi birçok sebeple hekim sayısı yetersiz olmuş ve yaklaşık 80.000 civarındaki hekim sayısı Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre 100.000 kişiye düşen hekim sayısında ülkemizin oldukça gerilerde olmasına sebep olmuştur . 2000 ve sonrasında ise sağlık politikalarındaki değişimler bu farkın kapanmasına ve mezun olan ve yetişen asistan hekim sayısında ciddi artışlara sebep olmuştur.

Metod

Bu derlemede ülkemizde afiliye tıp fakülteleri ve üniversitelere bağlı olan tıp fakültelerinin öğretim eleman sayıları, TUS başarı puanları ve asistan sayıları gibi özellikler araştırılmış, her iki kurumlarda ki farklılıklar tartışılmaya çalışılmıştır. Kaynak olarak ÖSYM verileri, üniversite veya kurumların kendi resmi sitelerindeki veriler temel alınmıştır. Toplam 40 kamu üniversite tıp fakültesi ile 17 afiliye tıp fakültesi verisi incelenmiştir.

Ülkemizde Tıp Fakültelerinde Afiliasyon

Ülkemizde ilk afiliasyon çalışmaları 2010'dan sonra başlamış ve 18 Şubat 2011 tarihli ve 27850 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Tesisleri ve Üniversitelere Ait İlgili Birimlerin Birlikte Kullanımı ve İşbirliği Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" yayınlanmıştır. Afiliasyon çeşitli şekillerde olabilmektedir, ancak bu derlemede tartışacağımız afiliasyon çeşidi Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir hastane ile Kamu üniversiteleri arasında yapılanları içermektedir. Ülkemizde yapılan afiliasyon birliktelikler ise aşağıda sıralanmıştır.

- Kamu üniversitesi ile Özel hastaneler arasında,
- Kamu üniversiteleri ile Kamu hastaneleri arasında,
- Özel üniversiteler ile Özel hastaneler arasında,
- Özel üniversiteler ile Kamu hastaneleri arasında,
- Sağlık bakanlığı hastaneleri ile Kamu üniversiteleri arasında,
- Sağlık Bakanlığı ile Sağlık Bilimleri Üniversitesi arasında,
- Şehir hastaneleri ile Üniversite veya Özel kurumlar arasında,
- Kamu üniversiteleri veya Bakanlık Hastaneleri ile Kişi bazlı (özellikli hizmet satın alımı) anlaşmalar şeklinde olabilmekte veya yakın gelecekte olacak olan afiliasyon çeşitlerine yasal zemin hazırlanmıştır.

Bulgular

Kamu Tıp fakültelerinde toplam (profesör ve doçent) öğretim üyesi sayısı yaklaşık 7200 iken, afiliye hastanelerde ise 1200 olarak bulunmuştur. Doktor öğretim üyesi sayısı için bu rakamlar ise 2000'e

karşın 990 olarak bulundu. Üniversite hastanelerinde öğretim üyesi ve doktor öğretim sayısı başına düşen asistan hekim sayısı 1.1 iken afiliye hastanelerde 0.73, öğrenci sayısı üniversite hastanelerinde 5.8 iken afiliye hastanelerde 3.3 ve yatak sayısı 3.2 ye karşın 4.1 olarak bulunmuştur.

Tartışma

Ülkemiz tıp eğitimi 6 yıllık lisans dönemi ve sonrasında 4-6 yıllık süreleri bulan uzmanlık ihtisasından oluşmaktadır. Bazı bölümlerde de üst ihtisas (uzmanlık yan dalı) ilave 2-3 yıl ile tamamlanabilmektedir. Ülkemiz yasalarına göre tıp eğitimi tıp fakülteleri ve eğitim ve araştırma hastanelerinde verilmektedir. 2000'li yıllardan sonra özellikle ülkemizin doktor açığını azaltma için tıp eğitiminde köklü değişikliklere gidilmiş ve eğitim ve sağlık yönetiminde birlikteliklerin önü açılmıştır. Bu birlikteliklerden en yaygın olanı Sağlık Bakanlığı hastaneleri ile tıp fakülteleri arasında olmaktadır. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi ile eğitim ve araştırma hastaneleri arasında yapılan afiliasyonlar arasında en başarılı sayılabilecek 2 örneğini oluşturmuştur. Burada tıp fakültesindeki öğretim üyesi doktorlar Bakanlık hastanelerinde görev yaparak hem tıp eğitimine hem de hasta hasta bakım hizmetlerinde görev almaktadırlar.

Afiliasyon olan hastaneler ile afiliye olmayan tıp fakülteleri arasında öğretim üyesi bakımından fark olsa da asistan başına düşen, öğrenci başına ve yatak başına düşen öğretim üyesi sayılarında daha iyi oranlar afiliye hastaneler lehine görülmektedir. Bu doğrudan veya dolaylı olarak tıp eğitimine ve uzmanlık eğitimine etki eden faktörlerden biridir. Eğitim kalitesi ve memnuniyet ile ilgili yeterli çalışma olmamakla birlikte bu iki grup hastanelerin tıpta uzmanlık sınavı (TUS) başarı puanlarına baktığımızda temel bilim başarı ortalaması afiliye hastanelerde 48.2 iken afiliye olmayan tıp fakültelerinde 49.8 ve klinik puan ortalamaları da 48.1'e karşın 49.5 olup her iki puan türleri arasında anlamlı fark yoktu (P=0.39 ve 0.58,sırası ile).

Afiliye olmayan tıp fakültelerinin daha köklü üniveristeler olması, kıdemli öğretim üyelerinin daha fazla olması ve eğitim anlayışlarının bir ekol oluşturabilecek potansiyele ulaşmaları onların avantajları iken, daha fazla hasta profilinin olması, tam zamanlı öğretim üyesi sayısının çok daha fazla olması ve her iki kurumun olanaklarından da faydalanabilme imkanları da afiliye hastanelerin avantajları olarak sıralanabilir.

Sonuç:

Afiliasyon olan hastaneler ile afiliye olmayan tıp fakülteleri arasında öğretim üyesi bakımından fark olsa da asistan başına düşen, öğrenci başına ve yatak başına düşen öğretim üyesi sayısı oranları afiliye hastaneler de daha yüksekti ve TUS başarı puan türleri arasında anlamlı fark yoktu. Yetiştirilen hekim kalitesi ve ülkemizde ki hekim sayısı eksikliğini düşündüğümüzde; afiliasyon, Türkiye şartlarına uygun bir modeldir.

Journal of Human Rhythm
2018;4(4):165-168

BİLİR

Afiliasyonun Tıpta Uzmanlık
Öğrenci Eğitimine Etkisi

1. Ülgen, H. Ve Mirze, S.K. (2010) "İşletmelerde Stratejik Yönetim", Beşinci Baskı, İstanbul: Beta Yayıncılık.
2. İzgi C, Çoban M. Tıpta uzmanlık dallarının cumhuriyet dönemindeki değişimi. Lokman Hekim Journal 2014; 4:26-37.
3. Gülbahar Genel, Muhammet Kaçmaz. Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (The Journal of Social and Cultural Studies) Cilt/Volume:II, Sayı/ Issue:4, Yıl/year:2016, ss. 197-211
4. <http://www.osym.gov.tr/TR,8854/hakkında.html>

Journal of Human Rhythm
2018;4(4):165-168

BİLİR

Afiliasyonun Tıpta Uzmanlık
Öğrenci Eğitimine Etkisi